

УДК 811.111'373.421'367.625

СИНОНІМІКА ВІДДІЄСЛІВНИХ СЛОВОТВІРНИХ ГНІЗД АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: ВІДОБРАЖЕННЯ ПЕРВИННОЇ ЩІЛЬНОСТІ

Михайло Білинський

Львівський національний університет імені Івана Франка

У статті описано компоненти електронної моделі для вивчення відображеної у спільнокореневій деривації синоніміки англійського дієслова. Ступінь первинної щільності транспонованого ряду у класах віддієслівної деривації співвідносний з наявністю та розташуванням у них словотвірних лакун

Ключові слова: синонімічна складність, тезауруси віддієслівних похідних слів, синонімічна щільність

Дослідження словотвірної структури тезауруса належить до перспективних питань ономаціології. Вивчення синоніміки, що враховує увесь задокументований пласт похідних слів, можливе через моделювання електронних об'єктів. У них синонімічні ряди спільної категоріальної чи суфіксальної співвіднесеності піддано "гніздуванню" за принципом словотвірного словника. Спільнокореневі ж гнізда словника зазнають рядного ономаціологічного розміщення (ранжування) за відповідними категоріальними чи суфіксальними слотами. Вперше на можливість подібного конструювання об'єктів у дериватології, наскільки нам відомо, звернув увагу Олександр Тихонов [2]. Проте лише із розповсюдженням та вдосконаленням методів електронної лексикографії побудова таких об'єктів стає справді можливою [4].

Віддієслівне гніздо поряд з вершиною вміщає категоріальні слоти субстантивного (за пропозитивними типами номіналізації) та ад'єктивного (прикметникового і/або дієприкметникового) кроків (за іншою термінологією – частиномовних зон) похідності.

У першому випадку розрізнятимемо спільнокореневі з дієсловом назви дії (d_1), назви дії (d_2), що допускають однослівну лексикалізацію у назви стану чи результату дії (фактивні іменники), назви джерела дії, як-от агентивні та/або інструментальні іменники чи іменники збіжні за семантичним статусом з глибинним відмінком "сила" (d_3), пацієнтивні іменники, які також можуть позначати назву об'єкта дії (d_4). З огляду на переважаючу, хоча й не виключну, епідигматичну деривацію (однослівну співвіднесеність з номіналізаціями за типом d_2), закривають перелік віддієслівних категорій (див далі) фактивні іменники (d_{17}).

Ад'єктивна зона віддієслівного словотворення включає прикметники (d_5), лексикалізовані (подані окремими лемами чи представлені у словникових статтях дієслів як похідні лексеми, а не лише морфологічні форми основи) дієприкметники теперішнього часу (d_6), пасивні модальні прикметники (d_7), лексикалізовані (за вище згаданими для d_6 критеріями) дієприкметники минулого часу (d_8).

На другому такті віддієслівної похідності розрізнятимемо вторинні прислівники/іменники спільної проміжної мотивації, відповідно d_9 (мотивований прикметником прислівник), d_{10} (мотивований прикметником іменник), d_{11}

(мотивований дієприкметником теперішнього часу прислівник), d_{12} (мотивований дієприкметником теперішнього часу іменник), d_{13} (мотивований пасивним модальним прикметником прислівник), d_{14} (мотивований пасивним модальним прикметником іменник), d_{15} (мотивований дієприкметником минулого часу прислівник), d_{16} (мотивований дієприкметником минулого часу іменник).

Однокореневі парадигми дериватів при суфіксальній варіативності “за замовчуванням” враховують суфіксальну лексему, яка є прецедентом у корпусі. В електронних запитах до категорій похідності, яким властива суфіксальна варіативність, заповнення можна зробити змінним через підвищення підслотів електронної решітки до рангу слотів у заданому інвентарі і формантів. Маніпуляція запитів дозволяє зливати та подавати за першим або пізнішим заповненням деривати суміжних категорій (див. далі останню частину рис. 1).

За суцільною вибіркою з OED [5] здатність мотивувати спільнокореневі похідні властива принаймні 17.770 дієсловам. Вибір цього джерела як основного для укладання корпусу очевидний. В укладеному корпусі доступні усі наявні словотвірні гнізда з повним обсягом лексем або ж з вилученнями архаїзмами.

Невід’ємною рисою дериваційної здатності є селективність словотвірних правил і як результат – широка представленість лакун у спільнокореневій віддієслівній парадигматиці.

Синонімічні ряди віддієслівних похідних відображають подібні відношення між складовими рядів первинних дієслів у дериватарії. Моделювання такого відображення базується на перетині укладеного *Електронного словника спільнокореневих віддієслівних гнізд* із *Словником дієслівних синонімічних рядів*, члени яких мотивують відповідні деривати спільнокореневого творення. Тут з метою ілюстрації обрано тезаурус Вебстера [6]. Множинність тезаурусів англійської мови розширює можливості “зливального” електронного моделювання.

Базою укладання статей гніздового синонімічного словника слугують ряди дієслівних лексем та похідні кожної лексеми. Умовою відображення у тезаурусі похідних є дія словотвірного правила чи результат контактної інфільтрації віддієслівного похідного. Цей незбіг відкриває можливість вивчення складу похідної синонімічності щодо його збереженості мовною свідомістю у формі дериваційних правил чи списків готових слів.

У результаті злиття одиниць дієслівного тезауруса та відповідних словотвірних гнізд складовими для відображення синоніміки у віддієслівних категоріях є похідні не тільки від домінанти, але й від членів ряду. Проте віддієслівне словотворення може обмежитися лише домінантою або тільки членами ряду.

У первинній віддієслівній деривації наявні похідні у ряді головно, окрім прикметників та пацієнтивних іменників, стають синонімами до дериватів від домінанти дієслівного ряду. У вторинному віддієслівному словотворенні, навпаки – місце похідного від домінанти здебільшого незаповнене (порівн. обсяги вибірки показані на осі у відповідно до точок осі x на рис.1)

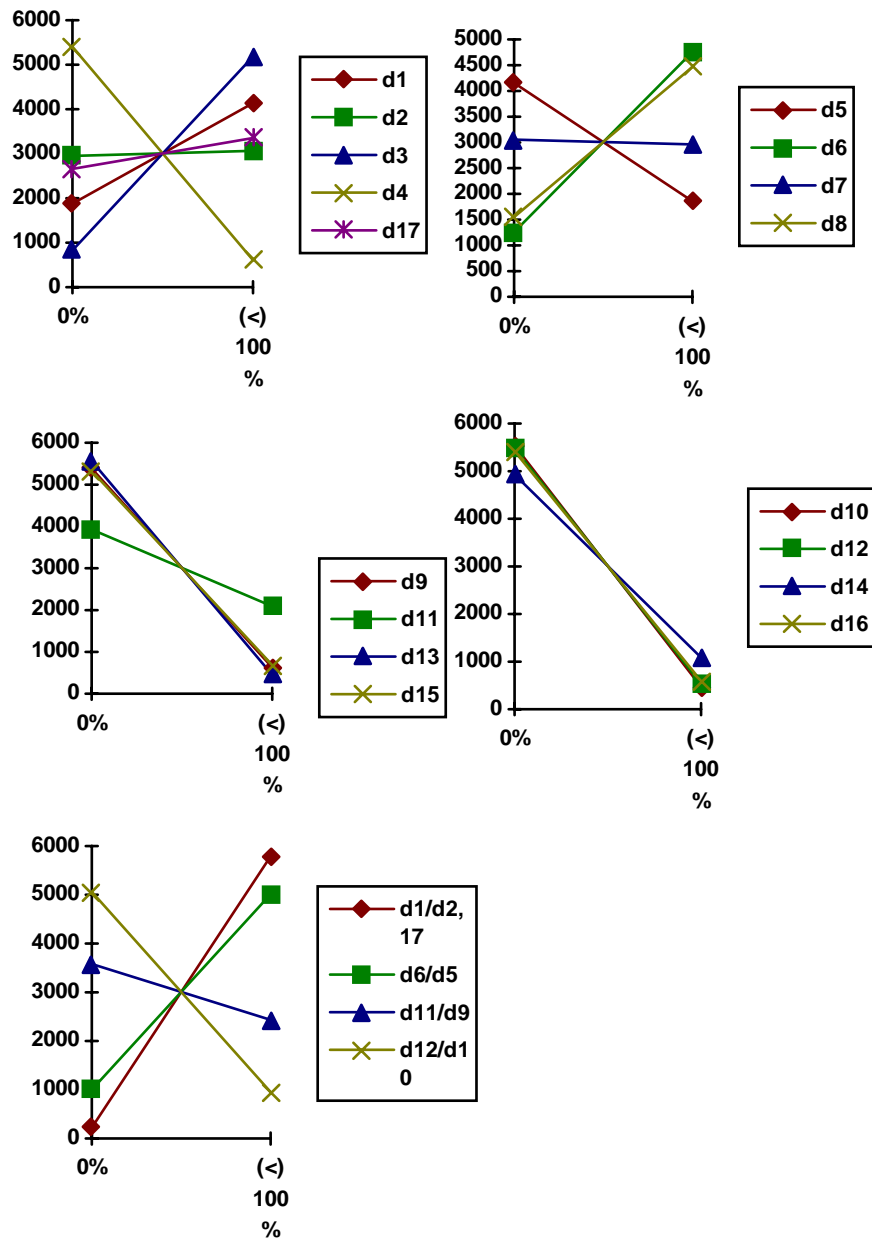

Рис.1.Відображення синонімічних рядів дієслів у категоріальних зонах похідного тезауруса: вісь у – кількість рядів; вісь х – відображення дієслівного ряду в дериватарії з лакуною у позиції домінанти/факультативним заповненням членів ряду та заповненою позицією домінанти/факультативними лакунами у членах ряду, відповідно

Домінанта похідного ряду започатковує список синонімів у заданій, хоча й не обов'язково повній, послідовності членів вихідного ряду. Заповнена позиція домінанти є втіленням категоріального статусу віддієслівної деривації. Такому дериватові може бракувати ономазіологічного розширення синонімами. Проте навіть у випадку дії словотвірного фільтра щодо усіх інших членів ряду (d_5 в першому прикладі та d_{11-12} – у другому) засвідчена позиція домінанти вказує на збереженість категоріальної структури дериватарію (див. рис.2):

INDICT (bring charge against), CHARGE, ARRAIGN	FLATTER, OVERPRAISE, ADULATE, GLORIFY
1 INDICTING, CHARGING, ARRAIGNING	1 FLATTERING, OVERPRAISING, ADULATION, GLORIFYING
2 INDICTMENT, -, ARRAIGNMENT	2 FLATTERY, -, -, GLORIFICATION
3 INDICTER, CHARGER, ARRAIGNER	3 FLATTERER, -, ADULATOR, GLORIFIER
4 INDICTEE, CHARGE, -	4 -, -, -, -
5 INDICTIVE, -, -	5 -, -, ADULATORY, -
6 -, CHARGING, -	6 FLATTERING, -, ADULATING, GLORIFYING
7 INDICTABLE, CHARGEABLE, -	7 FLATTERABLE, -, ADULABLE*, GLORIFIABLE
8 INDICTED, CHARGED, -	8 FLATTERED, OVERPRAISED, -, GLORIFIED
9 -, -, -	9 -, -, -, -
10 -, -, -	10 -, -, -, -
11 -, -, -	11 FLATTERINGLY, -, -, -
12 -, -, -	12 FLATTERINGNESS, -, -, -
13 INDICTABLY, CHARGEABLY*, -	13 -, -, -, -
14 -, CHARGEABLENESS, -	14 -, -, -, -
15 -, -, -	15 -, -, -, -
16 -, -, -	16 -, -, -, -
17 INDICTMENT, -, ARRAIGNMENT	17 FLATTERY, -, -, GLORIFICATION
18 -. -. -	

Рис.2. Зразки словникових статей укладеного тезауруса англійських дієслів та їхніх похідних (приблизно 35.000 рядів)

За своїм розташуванням у синоніміці віддієслівних словотвірних гнізд дериваційні фільтри поділяють на вертикальні та горизонтальні. Вертикальні фільтри визначають комбінаторику синонімічних рядів різних типів у словниковій статті гніздового тезауруса, а також спільнокореневі незаповнені позиції у віддієслівних рядах різних віддієслівних категорій. Горизонтальні фільтри торкаються складових ряду з різними коренями, що об'єднують деривати у межах спільного віддієслівного перетворення.

Відсутність вертикальних лакун можлива лише у першому такті віддієслівної деривації. Адже для цього потрібно, щоб кожному категоріальному статусу у численні первинних похідних[заповнив утвір принаймні від домінанти. Таких дієслів, зрозуміло, небагато. Тут і далі у результатах запитів до електронного гніздового словника після дати текстового прототипу наведено його статус у категоріальному численні, архаїчність деривата позначено наступним за ним знаком *:

D: 0 1 2 3 4 5 6 7 8 17 – разом тільки 34 парадигми, як-от

-admit 1413 → admitting 1598 (1), admittance 1589 (2), admitter 1581(3), admittee 1900(4), admissive 1778(5), admitting 1913(6), admittable 1420(7), admitted 1555(8), admittance 1589 (17)

-adopt 1548 → adopting 1591(1), adoption 1387(2), adopter 1572(3), adoptee 1892(4), adoptive 1430(5), adopting 1717 (6), adoptable 1843(7), adopted 1590(8), adoption 1382(17)

Повна словотвірна парадигма домінанти дієслівного синонімічного ряду відкриває категоріальні позиції для похідної рядності проте не створює самої рядності та її ономасіологічної складності, під якою, продовжуючи погляди Е.Ф. Скороходька [1], розумітимемо довжину ряду. Синонімічну складність лексеми ми позначили знаком ⊂:

seduce ⊂ decoy, allure, inveigle, entice, abduct, attract, tempt, bait, bribe, lure, induce, captivate, stimulate, defile (make foul), deprave, violate, prostitute, debauch, rape (rape, transport), deflower → :

d₁ seducing ⊂ decoying, alluring, inveigling, enticing, -, attraction, tempting, -, bribing, luring, inducing, captivating, stimulation, defiling, depraving, violating, prostituting, debauching, raping, deflowering

d₂ seduction ⊂ -, allurement, inveiglement, enticement, -, -, temptation, baiting, -, -, inducement, captivation, -, defilement, depravation, violation, prostitution, debauchment, -, -

d₃ seducer ⊂ decoyer, allurer, inveigler, enticer, -, attractor, tempter, baiter, briber, lurer, inducer, captivator, stimulator, defiler, depraver, violator, prostitute, debaucher, raper, deflowerer

d₄ seducee ⊂ -, -, -, -, abductee, -, -, -, bribee, -, -, -, -, -, -, -, -, -

d₅ seducive ⊂ -, allurant*, -, enticeful*, -, attractive, temptative*, -, -, -, inducive, captivative, stimulant, -, -, violatory, -, -, -, -

d₆ seducing ⊂ -, alluring, inveigling, enticing, -, attracting, tempting, baiting*, bribing, luring, inducing, captivating, stimulating, defiling, depraving, -, prostituting, debauching, raping*, deflowering

d₇ seducible ⊂ -, allurable, -, enticeable*, -, attractable, temptable, baitable, bribable, -, inducible, -, stimuable, -, depravable, violable, -, debauchable, rapable, -

d₈ seduced ⊂ -, allured, inveigled, -, abducted, attracted, tempted, baited, bribed, lured, induced, captivated, stimulated, defiled, depraved, violated, prostituted, debauched, raped, deflowered

d₁₇ seduction ⊂ -, allurement, inveiglement, enticement, -, -, temptation, baiting, -, lurement, inducement, captivation, stimulance, defilement, depravation, violation, prostitution, debauchment, -, -

Фрагментам вторинної похідності у віддієслівних гніздах властива словотвірна дефектність [порівн. 3], приміром, з повного інвентарного складу вторинних типів віддієслівного словотвору у дериватарії задокументовано лише віддієприкметникові утвори та іменник від модального прикметника або ж відприкметникові утвори та прислівник від дієприкметника теперішнього часу:

D: 11 12 14 15 16 , наприклад

-degrade 1325 → degradingly 1707(11), degradingness 1818(12), degradability 1969(14), degradedly 1791(15), degradedness 1883(16)

-please 1325 → pleasingly 1400(11), pleasingness 1586(12), pleasableness 1553(14), pleasedly 1651(15), pleasedness 1665(16)

degrade₁ [To humble] ⊂ demote, discredit, diminish → d₁ **degrading** ⊂ demotion, discrediting, diminishing;

d₂ **degradation** ⊂ -, -, -; d₃ **degrader** ⊂ -, discreditor*, diminisher; d₄ **degradand** ⊂ -, -, -; d₅ **degradatory*** ⊂ -, -, -; d₆ **degrading** ⊂ -, discrediting, diminishing; d₇ **degradable** ⊂ -, discreditable, diminishable; d₈ **degraded** ⊂ -, discredited, diminished; d₁₁ **degradingly** ⊂ -, -, diminishingly; d₁₂ **degradingness** ⊂ -, -, -; d₁₄ **degradability** ⊂ -, discredibility, diminishableness; d₁₅ **degradedly** ⊂ -, -, -; d₁₆ **degradedness** ⊂ -, -, -; d₁₇ **degradation** ⊂ -, -, -

degrade₂ [To corrupt] ⊂ deprave, degenerate, deteriorate → d₁ **degrading** ⊂ depraving, degenerating, deteriorating;

d₂ **degradation** ⊂ depravation, degeneration, deterioration; d₃ **degrader** ⊂ depraver, -, deteriorator; d₄ **degradand** ⊂ -, -, -; d₅ **degradatory*** ⊂ -, degenerative, deteriorative; d₆ **degrading** ⊂ depraving, degenerating, deteriorating; d₇ **degradable** ⊂ depravable, -, -; d₈ **degraded** ⊂ depraved, degenerated, deteriorated; d₁₁ **degradingly** ⊂ depravingly, -, -; d₁₂ **degradingness** ⊂ -, -, -; d₁₄ **degradability** ⊂ -, -, -; d₁₅ **degradedly** ⊂ depravedly, -, -; d₁₆ **degradedness** ⊂ depravedness, -, -; d₁₇ **degradation** ⊂ depravation, degeneration, deterioration

Кількість складових синонімічного ряду дієслів визначає словотвірне середовище, у якому реалізується щільність вихідного ряду у дериватарії. В обстеженому тезаурусі дієслів [6] майже три четвертих (4431 із 6002 синонімічних послідовностей) складається з коротких рядів від двох до чотирьох синонімів.

Зокрема чотиричленні ряди у цій частині вибірки переважають (до 60% або 2933 послідовності) синонімічні пари та тричленні ряди. У цьому випадку домінанта синонімічного ряду отримує близький, віддалений та середній щодо близькості синоніми. Синонімічні ряди з довжиною у межах гіпотези глибини становлять 14 % вибірки, а ті, що перевищують цей діапазон складності – тільки 11,4%.

Транспозиції синонімічних словотвірних пар до похідних категоріальних типів дериватарію повністю або частково (у випадку двочленних рядів – наполовину) зберігає синонімічну щільність первинного ряду. У первинній деривації повна транспозиція здебільшого перевищує часткову транспозицію, у вторинній деривації, навпаки – випадків часткової транспозиції значно більше, аніж повної (рис. 1) :

blink ⊂ flicker → d₁: **blinking** ⊂ flickering vs. **fetch** ⊂ elicit → d₁: **fetching** ⊂ - ; **cross** ⊂ intersect → d₂ **crossing** ⊂ intersection vs. **enjoy** ⊂ relish → d₂: **enjoyment** ⊂ -; **abscond** ⊂ flee → d₃ **absconder** ⊂ fleer vs. **creep** ⊂ slither → d₃ **creeper** ⊂ - ; **pledge** ⊂ pawn → d₃: **pledgee** ⊂ pawnee vs. **signal** ⊂ wave → d₄ **signallee** -; **divert** ⊂ disturb → d₅: **divertive** ⊂ disturbant vs. **evade** ⊂ retire → d₅: **evasive** ⊂ -; **skim** ⊂ scan → d₆: **skimming** ⊂ scanning vs. **puke** ⊂ retch → d₆: **puking** ⊂ - **concur** ⊂ accord → d₇: **concurrable** ⊂ accordable vs. **marvel** ⊂ stare → d₇: **marvellable*** ⊂ -; **blink** ⊂ flicker → d₈ **blinked** ⊂ flickered vs. **elevate** ⊂ boost → d₈: **elevated** -; **imitate** ⊂ emulate → d₉: **imitatively** ⊂ emulatively vs. **drag** ⊂ puff → d₉: **draggily** -; **stretch** ⊂ rang → d₁₀: **stretchiness** ⊂ ranginess vs. **excel** ⊂ surpass → d₁₀: **excellentness*** -; **enjoy** ⊂ relish → d₁₁: **enjoyingly** ⊂ relishingly vs. **deepen** ⊂ hollow → d₁₁: **deepeningly** ⊂ -; **surprise** ⊂ startle → d₁₂: **surprisingness** ⊂ startlingness vs. **want** ⊂ require → d₁₂: **wantingness** (1,00),- **behave** ⊂ suit → d₁₀ **behovably*** ⊂ suitably vs. **suit** ⊂ befit → d₁₃: **suitably** ⊂ -; **exist** ⊂ endure → d₁₄ **existibility** ⊂

endurableness vs. **exhaust** ⊂ deplete → d₁₄: exhaustibility ⊂ -; **warm** ⊂ heat → d₁₅: **warmedly** ⊂ heatedly vs. **concern** ⊂ regard → d₁₅: **concernedly** ⊂ -; **awake** ⊂ rouse → d₁₆: **awakedness** ⊂ rousedness vs. **dry** ⊂ wilt → d₁₆: **driedness** -; **clog** ⊂ obstruct → d₁₇: **clogging** ⊂ obstruction vs. **expect** ⊂ await → d₁₇: **expectation** ⊂ -.

У тричленних синонімічних рядах повністю відображена вихідна щільність транспонованого дієслівного ряду в усіх типах первинної деривації, зокрема, на відміну від синонімічних пар, і в прикметниках, перевищує випадки дії словотвірних фільтрів стосовно складових поза домінантою. Словотвірний фільтр діє щодо другої позиції ряду значно частіше, ніж щодо домінанти, тому фрагментів із збереженою щільністю більше, ніж випадків словотворення лише від домінанти, хоча в останніх кінцева позиція у ряді може виявитися заповненою (рис.3):

refresh ⊂ resuscitate, restore → d₁: **refreshing** ⊂ resuscitation, restoring vs. **present** ⊂ impersonate → d₁: **presentment** ⊂ doing, -; **guess** ⊂ pick, select → d₁: **guessing** -; -; **prohibit** ⊂ interdict, obstruct → d₂: **prohibition** ⊂ interdiction, obstruction vs. **button** ⊂ close, clasp → d₂: **buttoning** ⊂ closing, -; **mend** ⊂ recover, knit → d₂: **mending** ⊂ -; knitting; **bill** ⊂ dun, solicit → d₂: **billing** ⊂ -, -; **boil** ⊂ fume, sputter → d₂: **boiling** ⊂ -;

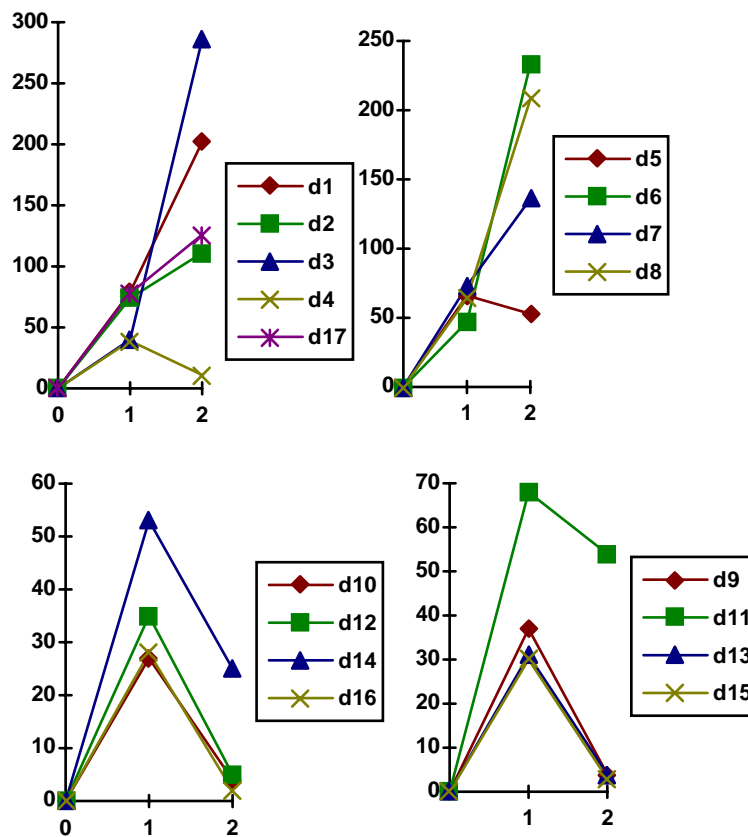

Рис. 3. Відображення синонімічних пар дієслів у категоріальних зонах похідного тезауруса; вісь y – кількість пар, вісь x – перший член пари

sputtering; **lurk** ⊂ wait, crouch → d₃: **lurker** ⊂ waiter, croucher vs. **bewitch** ⊂ enchant, spell → d₃: **bewitcher** ⊂ enchanter, -; **chance** ⊂ befall, occur → d₃: **chancer**, -, -; **snuggle** ⊂ cuddle, grasp → d₃: **snuggler** ⊂ -, grasper; **catch** ⊂ fool, hoax → d₄: **catchee** ⊂ foolee, hoaxee vs. **deliver** ⊂ allot, dispense → d₄: **deliveree** ⊂ allottee, -; **cheat** ⊂ dupe, mislead → d₄: **cheatee** ⊂ -, -; **contest** ⊂ debate, question → d₄: **contestee** ⊂ -, questionee; **direct** ⊂ inform, instruct → d₅: **directive** ⊂ informative, instructive vs. **suck** ⊂ absorb, engulf → d₅: **sucky** ⊂ absorptive, -; **blink** ⊂ peek, peep → d₅: **blinky** ⊂ -, -; **ascend** ⊂ sprout, soar → d₅: **ascendant** ⊂ -, soarant; **know** ⊂ comprehend, apprehend → d₆: **knowing** ⊂ comprehending, apprehending vs. **hang** ⊂ execute, lynch → d₆: **hanging** ⊂ executing, -; **bug** ⊂ spy, overhear → d₆: **bugging** ⊂ -, -; **confess** ⊂ relate, narrate → d₆: **confessing** ⊂ -, narrating; **relish** ⊂ enjoy, fancy → d₇: **relishable** ⊂ enjoyable, fanciable vs. **mingle** ⊂ combine, blend → d₇: **mingleable** ⊂ combinable, -; **melt** ⊂ vanish, go → d₇: **meltable** ⊂ -, goable; **contort** ⊂ deform, twist → d₈: **contorted** ⊂ deformed, twisted vs. **outline** ⊂ draft, sketch → d₈: **outlined** ⊂ drafted, -; **mesh** ⊂ coincide, suit → d₈: **meshed** ⊂ -, suited

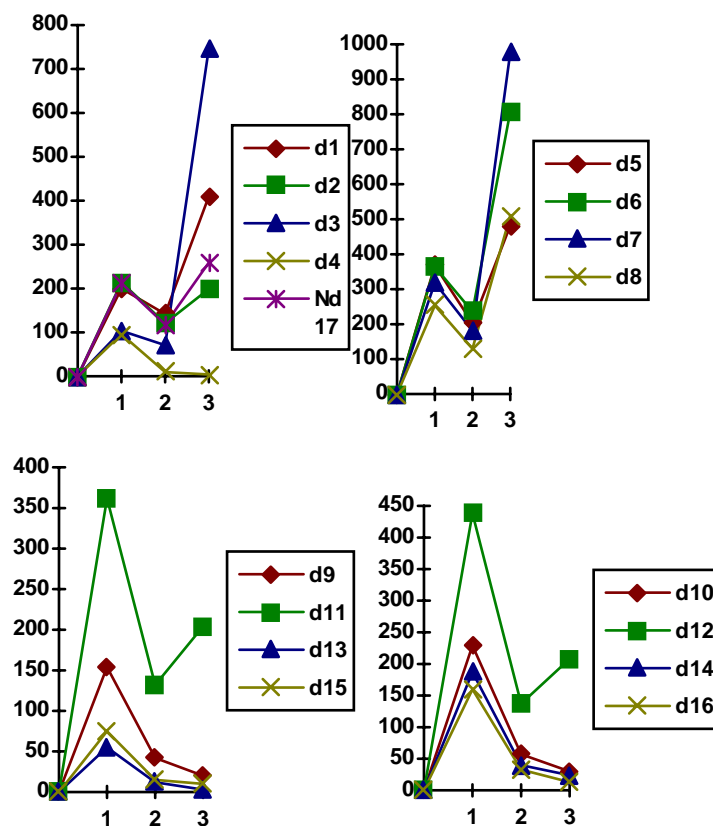

Рис. 4. Відображення тричленних синонімічних рядів дієслова у категоріальних зонах похідного тезауруса; вісь у – кількість рядів, вісь x – абсолютний фрагмент вихідного ряду до появи першої лакуни

У тезаурусі віддієслівних вторинних похідних рядів з останньої заповненою позицією більше, ніж з передостанньою лише у гілці дієприкметників теперішнього часу (див. рис.4).

Отже, відображення первинної щільності вихідного ряду під час процесів віддієслівної деривації визначається частиною ряду до першої словотвірної лакуни. Кількість фільтрів у ряді, зрозуміло, може бути більшою, а тому їхнє розташування заслуговує окремого опису. Проте навіть з первинної щільності видно, що цей чинник відображеної у словотворі синонімічності вихідних слів зростатиме у послідовності зліва направо (порівн. амплітуду графіків у точках 1, 2, 3, осі у на рис. 5). Водночас у коротких рядах первинних похідних, на відміну від довгих рядів та рядів похідних вторинного віддієслівного творення, кінець вихідного ряду зазвичай збережений у його відображенні дериватарієм (порівн. рис. 5 та 6).

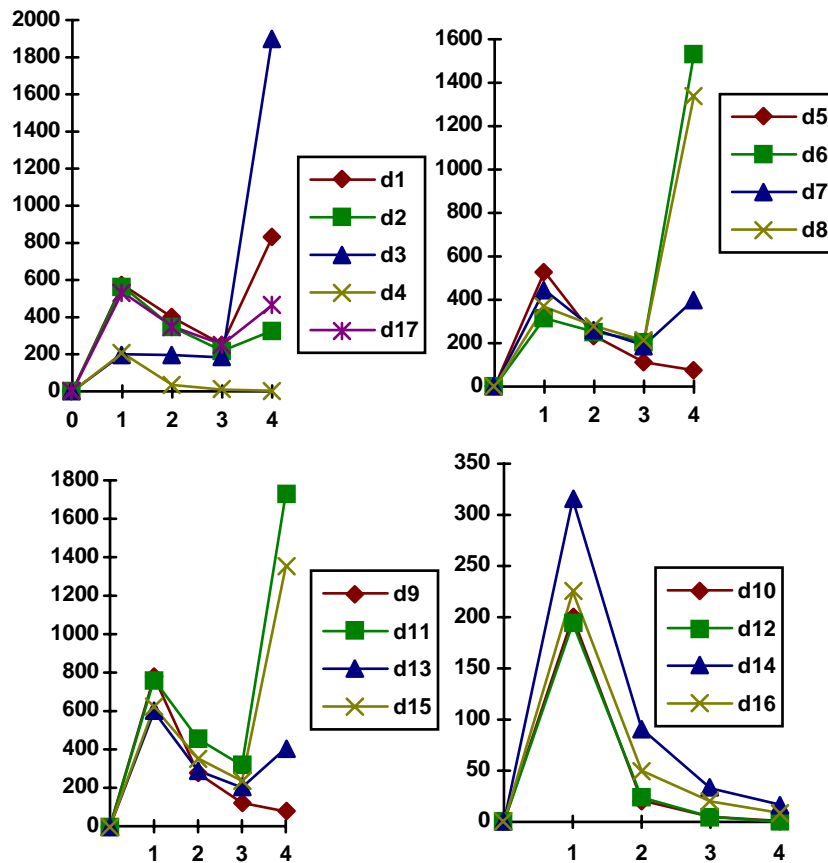

Рис. 5. Відображення чотиричленних синонімічних рядів дієслова у категоріальних зонах похідного тезауруса; вісь у – кількість рядів, вісь x – абсолютний фрагмент вихідного ряду до появи першої лакуни

У словотвірному відображенні чотиричленних дієслівних рядів прислівникові утвори від дієприкметників нерідко зберігають вихідну щільність впродовж ряду на протигау прислівникам у коротших рядах.

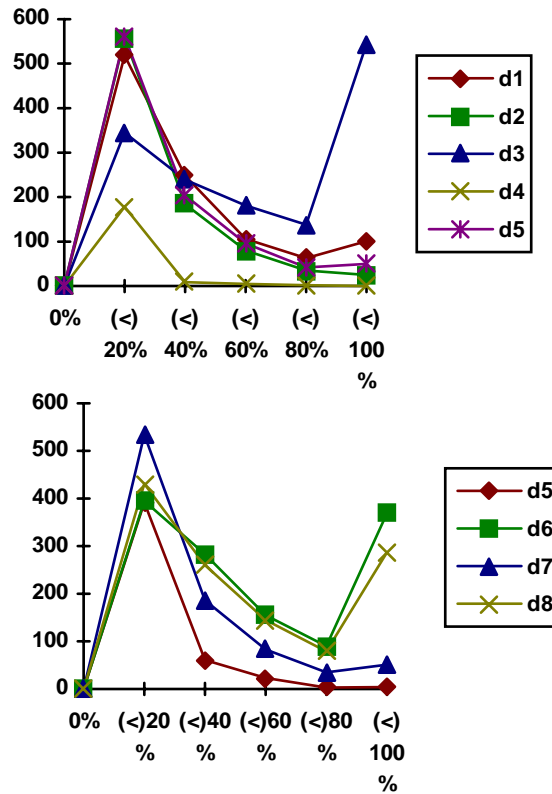

Рис. 6. Відображення синонімічних рядів дієслова з кількістю п'ять та більше членів у первинних дериватах: вісь у – кількість рядів, вісь х – відносний фрагмент вихідного ряду до появи першої лакуни

З ростом довжини синонімічного ряду ймовірність накладання словотвірних обмежень на його окремі члени зростає, хоча навіть деривації від довгих синонімічних рядів може не торкатися дія категоріальних (чи суфіксальних) обмежень:

scatter [To cause to separate] ⊂ dispel, derange, dissipate, diffuse, strew, divide, disband, shed (set apart), distribute, intersperse, disseminate, separate, disunite, sunder, sever

d₂ scattering ⊂ -, derangement, dissipation, diffusion, strewing, division, disbandment, shedding, distribution, interspersing, dissemination, separation, -, -, severing

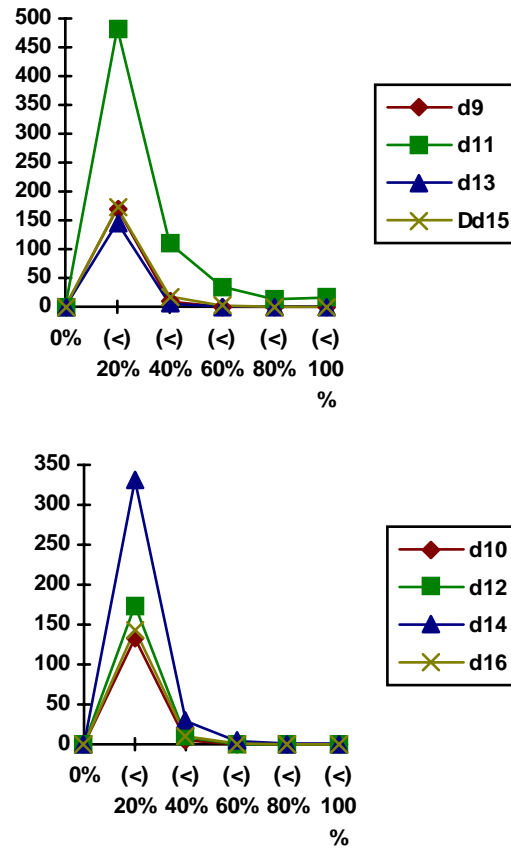

Рис. 7. Відображення синонімічних рядів дієслова з кількістю п'ять та більше членів у вторинних дериватах

d₃ **scatterer** ⊂ dispeller, -, dissipater, diffuser, strewer, divider, -, shedder, distributor, -, disseminator, separator, disuniter, sunderer, severer

d₆ **scattering** ⊂ dispelling, deranging, dissipating, diffusing, -, dividing, disbanding, shedding, distributing, -, -, separating, disuniting, sundering, severing

d₇ **scatterable** ⊂ -, derangeable, dissipable*, diffusible, -, dividable, -, sheddable*, distributable, -, -, separable, -, sunderable, severable

d₁₇ **scattering** ⊂ -, derangement, dissipation, diffusion, strewing, division, disbandment, shedding, distribution, interspersion, dissemination, separation, -, sunderance, severing

Словотвірні обмеження – факультативна, хоча й переважаюча риса організації відображеної у дериваційних потенціях синоніміки. Збереження порядкового рисунка синоніміки під час деривації вихідного ряду можливе на основі вивчення у ньому місця розташування першої словотвірної лакуни.

Словотвірні фільтри торкаються лише окремих або й усіх синонімічних рядів гніздового тезауруса. При цьому вони змінюють щільність відповідного синонімічного ряду.

Макросемантичні способи представлення синоніміки допускають етимологічні, тематичні, хронологічні, епідігматичні, а також перехресні стратифікації. Електронне моделювання здатне виявити ще не вивчені грані системності лексичного складу мови.

1. Скороходько Е.Ф. Сіткове моделювання лексики: лінгвістична інтерпретація параметрів семантичної складності// Мовознавство. – 1995. – № 6. – С. 19-28.

2. Тихонов А.Н., Пардаев А.С. Роль гнезд однокорневых слов в системной организации лексики. Отраженная синонимия. Отраженная антонимия. Отраженная омонимия. – Ташкент, 1989. 3. Aronoff M., Fuhrhop N. Restricting suffix combinations in German and English: Closing suffixes and the monosuffix constraint// *Natural Language and Linguistic Theory*. 2002. – Vol. 20. . – P. 451-490. 4. Bilynsky M. At the crossroads of synonymy and word-formation: thesauri of English deverbatives as software construable lexicographic corpora// 35. Österreichische Linguistiktagung. Innsbruck, 26-28 Oktober 2007. http://www.onomastik.at/index.pkp?article_id=72us/volltexte/2007/1052/. Accessed on 16.12.2007. 5. OED = Oxford English Dictionary (Second Edition) on CD-ROM Version 3.0. 2002. . – Oxford: Oxford University Press. 6. WNWT = Webster's New World Thesaurus. Prepared by W.D. Lutz. . – New York: Prentice Hall, 1985.

THE SYNONYMY OF WORD FAMILIES FROM ENGLISH VERBS: A REFLECTION OF PRIMARY COMPACTNESS

Mykhaylo Bilynskyi

The paper focuses on compiling new dictionary objects proceeding from the existing lexicographic corpora.. An electronic implementation of the word forming reflection of synonymous relations of verbs in English offering a framework for multiple thesauri experimentation has been suggested.. The reflection of primary compactness of parent verbs series in word formation admits of corpus retrievable absolute or relative complexity fragment(s).

Key words: synonymous complexity, thesauri of coinages from English verbs, compactness.